

Nr 1

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1971/72 till utbildning inom kulturområdet och till skolväsendet m. m. jämte motioner.

DRIFTBUDGETEN

ATTONDE HUVUDTITELN

Utbildningsdepartementet m. m.

1. Utbildningsdepartementet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen 1971: 1, bilaga 10, framlagda förslag (punkterna A 1—A 3, s. 14—15 i utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 4 januari 1971) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Utbildningsdepartementet* ett förslagsanslag av 9 426 000 kr.,
2. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 13 200 000 kr.,
3. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Kulturändamål

Utbildning inom kulturområdet

2. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Utbildningskostnader. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 54, s. 112—114) och hemställer

att riksdagen till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Utbildningskostnader* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 3 198 000 kr.

3. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 55, s. 114—115) och hemställer

att riksdagen till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett reservationsanslag av 456 000 kr.

4. Konstfackskolan: Utbildningskostnader. Kungl. Maj:t har (punkt B 56, s. 115—119) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal mellan staten och Stockholms kommun om fördelningen av vissa kostnader för konstfackskolan under budgetåret 1971/72,

2. till Konstfackskolan: Utbildningskostnader för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 7 323 000 kr.

Utskottet. Lärarutbildningssakkunniga lämnade i april 1970 ett förslag angående anordnande av särskilt anpassad utbildning för icke behöriga lärare i övningsämnen, bl. a. teckning. Departementschefen föreslår i statsrådsprotokollet att med början nästa budgetår vid konstfackskolan anordnas en för icke behöriga lärare i teckning särskilt anpassad utbildning och har beräknat härför erforderliga medel. Enligt statsrådsprotokollet bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa närmare föreskrifter om utbildningen, bl. a. beträffande antalet intagningsplatser.

Utskottet tillstyrker förslaget om att denna utbildning anordnas. Det är väl motiverat att ifrågavarande lärare får möjlighet att förvärva behörighet. I fråga om den av lärarutbildningssakkunniga föreslagna dimensioneringen — 25 deltagare — har vissa invändningar framförts under remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag. Man hävdar att deltagarantalet beräknats alltför snävt. Utskottet har önskat särskilt redovisa detta förhållande. Utskottet räknar med att Kungl. Maj:ts beslut om antalet utbildningsplatser kommer att fattas efter prövning av bl. a. de skäl — vilka utskottet funnit bärande — som länskolnämnden i Malmö anfört för en större utbildningskapacitet.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under ifrågavarande anslagsrubrik har inte gett utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna avtal mellan staten och Stockholms kommun om fördelningen av vissa kostnader för konstfackskolan under budgetåret 1971/72,

2. till *Konstfackskolan: Utbildningskostnader* för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 7 323 000 kr.

5. Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 57, s. 120—121) och hemställer

att riksdagen till *Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 501 000 kr.

6. Statens scenskolor. Statens dansskola. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 59—B 60, s. 122—125) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Statens scenskolor* ett förslagsanslag av 5 958 000 kr.,
2. till *Statens dansskola* ett förslagsanslag av 1 620 000 kr.

Skolväsendet

Centrala och regionala myndigheter m. m.

7. **Skolöverstyrelsen.** Kungl. Maj:t har (punkt D 1, s. 145—159) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid skolöverstyrelsen inrätta en tjänst för undervisningsråd i Ce 1,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att verkställa omorganisation av skolöverstyrelsen i enlighet med vad som förordats i statsrådsprotokollet,
3. till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 45 589 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 389 av herr Strindberg vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna att skolöverstyrelsen bör utökas med dels en representant för arbetsgivar- och avnämarentresserna inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring, dels med en representant för arbetstagarintresserna inom dessa områden samt att för vardera representanten förordnas en suppleant,

dels motionen 1971: 849 av herr Elmstedt m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om att antalet ledamöter i styrelsen för skolöverstyrelsen måtte utökas med två ordinarie ledamöter och två suppleanter enligt vad i motionen anförts,

dels motionen 1971: 882 av herr Nordgren m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att överföringen av tillsynsområdet för jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor till SÖ tills vidare uppskjutes samt att likaledes överförandet av huvudmannaskapet för skogsinstituten till SÖ tills vidare uppskjutes.

Utskottet. Genom sammanslagning av dåvarande skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning skapades år 1963 en ny central myndighet för skolväsendet, skolöverstyrelsen. I samband därmed beslöts även att yrkesutbildningen inom lantbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringen — som står under lantbruksstyrelsens och skogsbruksstyrelsens tillsyn — senare skulle överföras till överstyrelsen.

Kungl. Maj:t uppdrog år 1967 åt organisationskommittén för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor (OJST) att överväga bl. a. de organisatoriska m. fl. frågor, som sammanhänger med att dessa skolor förs in under skolöverstyrelsens och länsskolnämndernas tillsyn. Kommittén har i ett betänkande, som avlämnats i april 1970, föreslagit att skolöverstyrelsens tillsynsområde fr. o. m. den 1 juli 1971 utvidgas till att gälla även utbildning för lantbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring. Kommitténs förslag innefattar viss institutionaliserad samverkan på central och regional nivå mellan myndigheter och intressegrupper som berörs av dessa utbildningar i syfte att främja den enligt kommitténs mening smidiga anpassningen av resp. utbildning till produktionsförhållanden som hittillsvarande organisation under fackämbetsverken möjliggjort. Vidare föreslår OJST att antalet ledamöter i skolöverstyrelsens styrelse ökas med dels en ledamot som företräder arbetsgivar- och avnämarentressen inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring, dels en ledamot som företräder arbetstagarintressena samt med suppleanter för båda ledamöterna. OJST föreslår också att en särskild byrå med två sektioner inrättas för utbildningen inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring.

I likhet med remissinstanserna har departementschefen biträtt förslaget att skolöverstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1971 skall bli central tillsynsmyndighet för utbildningen på gymnasieskolenivå inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring. Enligt statsrådsprotokollet delar departementschefen OJST:s uppfattning att samverkan centralt och regionalt med myndigheter och organisationer som berörs av nyssnämnda utbildningar är betydelsefull men menar, att det bör vara möjligt att åstadkomma denna utan att Kungl. Maj:t föreskriver formerna härför. Departementschefen har inte varit beredd förorda någon ökning av antalet ledamöter i styrelsen för skolöverstyrelsen. Förslaget att en särskild byrå med två sektioner skall inrättas för utbildningen tillstyrks. Under förevarande anslagspunkt har medel beräknats för personal m. m. vid denna byrå.

I motionen 1971: 882 yrkas att överföringen till skolöverstyrelsen av tillsynen över jordbrukets, skogsbrukets — inklusive skogsinstituten — och trädgårdsnäringens skolor tills vidare uppskjuts. Motionärerna anser att överföringsfrågan, som vid riksdagsbehandlingen år 1963 var omtvistad, åter bör tas upp till principiell behandling i riksdagen och då bl. a. mot bakgrund av att frågan om miljövården, som enligt motionärerna i allra högsta grad berör landsbygdsnäringarnas utbildning, nu intar en central plats i debatten. Motionärerna menar därför att överinseendet över den aktuella utbildningen bör ligga kvar hos jordbruksdepartementet såsom varande ett miljövårdsdepartement.

Utskottet, som vill erinra om att 1963 års riksdagsbeslut fattades mot bakgrund av den principiella uppfattningen att all egentlig yrkesutbild-

ning bör ledas av ett gemensamt skolämbetsverk, kan inte finna de i motionen 1971: 882 framförda skälen mot en överföring fr. o. m. nästa budgetår av de frågor som berör utbildningen inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring till skolöverstyrelsen bärande. Enligt utskottets mening är det självklart att behovet av miljövårdsmässiga inslag i utbildningen inte får åsidosättas för att tillsynsmyndigheten blir en annan. Det åligger skolöverstyrelsen att tillse att utbildningen i fråga om innehåll och metoder inom de nu aktuella områdena fortlöpande förnyas och utvecklas. Utskottet avstyrker således motionen 1971: 882 såvitt nu är i fråga.

Vid organisation av det nuvarande skolverket bestämdes att dess styrelse skulle bestå, förutom av verkets generaldirektör och överdirektör, av nio av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter och suppleanter. Därefter har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser om försöksverksamhet med studeranderepresentation i styrelsen.

I motionerna 1971: 389 och 1971: 849 uttalas att det är naturligt att skolverkets styrelse nu utökas med dels en ledamot som representerar arbetsgivar- och avnämarrintressena inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring, dels en ledamot som företräder arbetstagsidan. Motionärerna hemställer därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en utökning av styrelsen med två ordinarie ledamöter och två suppleanter.

Utskottet får med anledning av motionsyrkandena konstatera att en allsidig representation för skilda intressegrupper tillmättes stor betydelse vid organisationen av den nuvarande överstyrelsen. En sådan målsättning kan dock med hänsyn till arbetsformen inte tillåtas resultera i att företrädare utses i skolverkets styrelse för en mängd skilda utbildningssektorer som skolöverstyrelsens ansvarsområde omspänner.

Enligt utskottets mening är det dock av avgörande betydelse att frågor som rör utbildningen inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring kan ges en fullgod behandling inom överstyrelsen. Utskottet har också uppfattat det så att detta är syftet med de framställda motionsyrkandena. Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande över OJST:s betänkande uttalat att verkets styrelse representerar en god allmän överblick över näringsliv och arbetsmarknad och anser att de syften kommittén velat nå genom utökning av styrelsen kan tillgodoses utan den av kommittén föreslagna särskilda representationen. Utskottet, som erfarit att mandatperioden för de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i skolverkets styrelse utgår i september 1972, vill peka på de möjligheter Kungl. Maj:t har att vid utscendet av nya ledamöter beakta behovet av företrädare med god kunskap om landsbygdsnäringarnas förhållanden. Utskottet utgår från att Kungl. Maj:t vid sin bedömning av ledamotskap i styrelsen väger in de förändringar som inträffar avseende omfattning m. m. av överstyrelsens ansvarsområde.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1971: 389 och 1971: 849.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkning för nästa budgetår och hemställer

att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971: 882 såvitt nu är i fråga bemyndigar Kungl. Maj:t att verkställa omorganisation av skolöverstyrelsen i enlighet med vad som förordats i statsrådsprotokollet,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att vid skolöverstyrelsen inrätta en tjänst för undervisningsråd i Ce 1,
3. avslår motionerna 1971: 389 och 1971: 849,
4. till *Skolöverstyrelsen* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 45 589 000 kr.

8. **Länsskolnämnderna m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 2—D 5, s. 159—163) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Länsskolnämnderna* ett förslagsanslag av 23 252 000 kr.,
2. till *Läroboksnämnden* ett förslagsanslag av 599 000 kr.,
3. till *Bidrag till vissa elevorganisationer* ett anslag av 295 000 kr.,
4. till *Bidrag till vissa föräldraorganisationer* ett anslag av 205 000 kr.

Pedagogiskt utvecklingsarbete

9. **Information om skolreformerna.** Kungl. Maj:t har (punkt D 6, s. 164—165) föreslagit riksdagen att till Information om skolreformerna för budgetåret 1971/72 anvisa ett reservationsanslag av 870 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1971: 862 av herrar Johansson i Skärstad och Mattsson i Lane-Herrestad i vad avser hemställan att riksdagen måtte till Information om skolreformerna för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Utskottet. Reformarbetet på utbildningsområdet ställer stora krav på information om skolans mål, innehåll, organisation och arbetsformer. Bland målgrupper för informationen kan nämnas elever, lärare och skolledare, föräldrar, kommuner och arbetsmarknaden. Det är emellertid samtidigt viktigt att informationen når andra och så vida grupper som möjligt och inte endast till dem som är mer eller mindre direkt engagerade i skolans arbete. Inte minst med hänsyn till detta senare informationsbehov måste dagspressen, radio och TV tas i anspråk och därmed också ge ett bredare underlag för en för skolans fortsatta förnyelse angelägen debatt.

Ifrågavarande anslag har mer än fördubblats under tre år. Detta förhållande kan emellertid inte undanskymma att väsentligare satsningar för information om i första hand grundskolan och den nya gymnasieskolan hade varit av värde, bl. a. för att de möjliggjort en mer utbyggd information till dem som behandlar utbildningsfrågor i massmedia. Utskottet vill uttrycka sin tillfredsställelse med att skolöverstyrelsen inom ramen för de sålunda relativt begränsade anslagsmedlen kunnat bedriva en så aktiv informationsverksamhet som varit fallet. Med hänsyn till budgetläget avstyrker utskottet ifrågavarande yrkande i motionen 1971: 862 och föreslår att anslaget i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppförs med oförändrat belopp.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971: 862 såvitt nu är i fråga till *Information om skolreformerna* för budgetåret 1971/72 anvisar ett reservationsanslag av 870 000 kr.

Det obligatoriska skolväsendet m. m.

10. Bidrag till driften av grundskolor m. m. Kungl. Maj:t har (punkt D 7, s. 166—174) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 3 189 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 200 av herr Werner i Malmö m. fl. vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag syftande till införande av frivillig, konfessionell kristendomsundervisning i grundskolan,

dels motionen 1971: 383 av herr Nordstrandh m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad som i motionen anförts angående fördelning av göromål mellan lärarbehöriga och icke lärarbehöriga innehavare av tjänst som skoldirektör och biträdande skoldirektör,

dels motionen 1971: 489 av herr Henmark vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär utredning och förslag rörande utökad trafikundervisning i grund- och gymnasieskola samt förläggande av körkortsutbildning till gymnasieskola eller till av kommun anordnade specialkurser,

dels motionen 1971: 495 av fru Söder m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att information om de handikappades problem skall ingå som en obligatorisk del i grundskolans undervisning,

dels motionen 1971: 844 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl. vari

hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om åtgärder för att i målsättningen för grundskolan ge karaktärsfostran på kristen grund en framträdande plats,

dels motionen 1971: 877 av herrar Nilsson i Agnäs och Åkerlind vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder att undervisningen betalas av statsmedel vare sig den sker i den vanliga grundskolan eller i motsvarande alternativ skola,

dels motionen 1971: 890 av herr Oskarson m. fl. vari hemställts att riksdagen som sin mening ger till känna att grunden för samhällets fostrande gärning skall vara den kristna etiken,

dels motionen 1971: 905 av herr Werner i Malmö m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anholda om översyn av läroplan för grundskolan i syfte att komplettera läroplanen med ämnet samlevnadskunskap,

dels motionen 1971: 909 av herr Wikström vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att en utredning om den statsbidragsberättigade svenska undervisningen i utlandet kommer till stånd och att i denna utredning representanter för de berörda kategorierna av utlandssvenskar får representation,

dels motionen 1971: 1191 av fru Jonäng och herr Eriksson i Bäckmora vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anholda om utredning och förslag angående frågan om överförande av den teoretiska delen av körkortsutbildningen till gymnasieskolan på i motionen 1971:938 anförda grunder.

Utskottet. Grundskolan är läsåret 1970/71 införd i årskurserna 1—7 i samtliga kommuner. Grundskolans högstadium skall planenligt vara helt genomfört 1972/73 och folkskolan helt avvecklad med utgången av läsåret 1971/72.

Den nya läroplanen för grundskolan tillämpas fr. o. m. innevarande läsår i årskurserna 1, 4 och 7. Läroplanen skall vara fullt genomförd läsåret 1972/73.

Ur förevarande anslag bestrids i första hand kostnaderna för driftbidrag till obligatoriska skolor och praktisk lärarutbildning vid dessa skolor med undantag för vissa tjänstgöringstillägg. Vidare ersätts kostnaderna för avlöning av skoldirektör ur detta anslag, från vilket även bestrids kostnaderna för bl. a. statsbidrag till svensk undervisning i utlandet.

I motionen 1971: 877 har framställts yrkande om att staten skall i samma omfattning som för grundskolan bestrida kostnaderna för till denna alternativa skolor. Ett bifall till detta motionsyrkande skulle kunna leda till så genomgripande förändringar av det svenska skolsystemet att utskottet inte anser sig böra tillstyrka yrkandet.

Genom beslut vid 1968 års riksdag infördes ett system med stats-

bidrag till svensk undervisning i utlandet. För budgetåret 1971/72 har skolöverstyrelsen beräknat medelsbehovet för ändamålet till sammanlagt 5 milj. kr., vilket innebär en ökning med över 20 % jämfört med innevarande budgetår. Departementschefen har ansett att erfarenheterna av 1968 års beslut bör undersökas innan en så kraftig uppräknings av bidragsmedlen medges. I avvaktan på resultatet av undersökningen räknar departementschefen med i huvudsak oförändrad organisation.

Den av departementschefen aviserade undersökningen anser utskottet motiverad. Det växande internationella samarbetet liksom expansionen av biståndsverksamheten måste förväntas komma att medföra ytterligare ökning av antalet svenskar som engageras utomlands. Undersökningen bör som uttalas i motionen 1971: 909 genomföras med stor skyndsamhet.

Med anledning av yrkandet i övrigt i denna motion har utskottet inhämtat att det är avsikten att skolöverstyrelsen skall få i uppdrag att göra undersökningen. Häremot kan enligt utskottets mening inte resas någon invändning. Utskottet har då förutsatt att undersökningsarbetet av överstyrelsen kommer att genomföras i nära kontakt med styrelsen för internationell utveckling och representanter för närmast berörda kategorier av utlandssvenskar.

Med det anförda har utskottet ansett sig böra avstyrka yrkandet i motionen 1971: 909.

Det nuvarande behörighetskravet för tjänst som skoldirektör eller biträdande skoldirektör bygger på grundsatsen att pedagogisk utbildning och erfarenhet är en förutsättning för tjänsten och att undantag härifrån kan medges endast i speciella undantagsfall. Departementschefen anför nu att han har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att vidta sådana ändringar i gällande bestämmelser att i kommuner med mer än en tjänst av ifrågavarande slag även personer som ej är behöriga till ordinarie lärartjänst skall kunna komma i fråga till halva antalet tjänster. Syftet med yrkandet i motionen 1971: 383 är att de nya bestämmelserna skall kompletteras med en föreskrift om att göromålen så skall fördelas mellan skoldirektör och biträdande skoldirektör att de pedagogiska ärendena handläggs av tjänsteinnehavare som är behörig till lärartjänst.

Utskottet vill erinra om att 1962 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t tog upp frågan om jämkning av behörighetsnormerna i den riktning som nu aviseras i statsrådsprotokollet, och utskottet har för sin del inte funnit anledning att nu ifrågasätta förevarande ändring i behörighetsbestämmelserna. Utskottet räknar med att de kommunala myndigheterna även i nu ifrågavarande avseende kommer att besluta om den arbetsfördelning som bäst tjänar handläggningen av de pedagogiska ärendena. Med det anförda avstyrker utskottet motionen 1971: 383.

Angelägenheten av ökad förståelse för de handikappades problem och av bättre kännedom om deras förhållanden betonas i motionen 1971:

495. Motionärerna önskar att information om de handikappades problem skall ingå som en obligatorisk del i grundskolans undervisning.

Utskottet vill instämma i motionärernas uppfattning att vidgad kunskap om och insikt i de handikappades förhållanden är en förutsättning för att man rätt skall kunna förstå deras svårigheter och kunna på olika sätt underlätta deras många gånger besvärliga situation. Ökad kunskap kan också verksamt bidra till att omgivningen mera aktivt kan hjälpa den handikappade ur hans isolering. För de handikappade barnen är det viktigt att deras jämnåriga fått kunskaper som bidrar till att öka förståelsen för den handikappade kamratens svårigheter. Det är alltså väsentligt att de handikappades problem så tidigt som möjligt tas upp i undervisningen.

I läroplanen för grundskolan förutsättes att skolan skall » skapa förståelse för de grupper som har särskilda problem i det moderna samhället ». I läroplanens anvisningar för undervisningens uppläggning nämns vidare de handikappades problem som ett tema inom ramen för samlade arbetsuppgifter inom samhällskunskap och religionskunskap på högstadiet. I barnkunskap ingår momentet annorlunda barn i vilket skall tas upp frågor med syfte att skapa förståelse för varje individs rätt att utvecklas inom ramen av sin förmåga.

Utskottet, som utgår från att läroplanens intentioner fullföljes, anser det inte erforderligt att riksdagen begär att informationen om de handikappades problem skall ingå som en obligatorisk del i grundskolans läroplan. Den stora betydelsen av information och undervisning om de handikappades förhållanden och vikten av att hänsyn i olika sammanhang tas till olika former av handikapp gör det angeläget att skolöverstyrelsen under den successiva översynen av läroplanen särskilt uppmärksammar bl. a. erfarenheterna beträffande tillämpningen av läroplanens bestämmelser i nu ifrågakommande avseenden. Utskottet förutsätter att så sker utan särskild åtgärd från riksdagens sida.

Under återopande av det anförda avstyrker utskottet motionen 1971: 495 såvitt nu är i fråga.

Yrkande om utredning och förslag om utökad trafikundervisning i grundskolan och gymnasieskolan har förts fram i motionen 1971:489. I denna har också tagits upp frågan om körkortsutbildning i gymnasieskolan eller genom av kommun anordnade specialkurser. Förslag om utredning om överförande av den teoretiska delen av körkortsutbildningen till gymnasieskolan har förts fram i motionen 1971: 1191.

Frågorna om trafikundervisningen och körkortsutbildningen har under senare år vid olika tillfällen behandlats av riksdagen. Vad beträffar trafikundervisningen har vederbörande utskott därvid kunnat konstatera att skolöverstyrelsen ägnar denna stor uppmärksamhet och bl. a. bildat en arbetsgrupp — TRUSK — som har dels att följa utvecklingen inom trafiksäkerhetsområdet och medverka till att skolan ständigt blir infor-

merad om och aktiverad i det trafiksäkerhetsarbete som pågår, dels att ta egna initiativ i fråga om skolans trafikundervisning och skolans övriga verksamhet på trafiksäkerhetsområdet. I detta sammanhang bör vidare upplysas om att i Hallsberg startats ett försök med integrerad trafikundervisning. Detta försök har till uppgift att erbjuda eleverna en systematisk studiegång i trafikkunskap och trafikantbeteende från förskola över låg- och mellanstadium och högstadium till gymnasium och vuxenutbildning. Den i motionen 1971: 489 yrkade särskilda utredningen om trafikundervisning kan utskottet av anförda skäl inte anse påkallad, varför utskottet avstyrker motionen i denna del.

Beträffande motionen 1971: 489 i övrigt och motionen 1971: 1191 erinras om allmänna beredningsutskottets utlåtande 1970: 22 i anledning av motioner angående körkortsutbildning och utbildning av trafiklärare m. m. Motionsyrkandena föranledde inte någon riksdagens åtgärd med hänsyn till bl. a. att formerna för körkortsutbildningen och trafikskolornas verksamhet var föremål för översyn inom trafiksäkerhetsverket. Frågan om samhällets engagemang i trafikskoleverksamheten har sålunda tagits upp till överläggningar mellan trafiksäkerhetsverket och kommunförbundet.

Den förutnämnda försöksverksamheten i Hallsberg omfattar även möjlighet att på skoltid ta körkort i en kommunal trafikskola. Vid gymnasieskolorna i Sundsvall, Borlänge, Göteborg och Stockholm meddelas en teoretisk trafikundervisning som täcker kraven för körkort och som är kombinerad med praktisk körutbildning vid trafikskola. Med hänsyn till redan pågående utredningsarbeten och försöksverksamhet m. m. bör de i motionerna 1971: 489 och 1971: 1191 framställda yrkandena beträffande körkortsutbildningen enligt utskottets mening avslås.

Som redan tidigare erinrats om tillämpas den nya läroplanen för grundskolan fr. o. m. innevarande läsår. I motionen 1971: 905 yrkas att läroplanen skall kompletteras med ämnet samlevnadskunskap. För egen del kan utskottet inte anse det vara möjligt att nu bedöma önskemål om revidering av läroplanen. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet och vill i samband härmed erinra om det uppdrag som givits utredningen rörande sexual- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbetet.

Läroplanen för grundskolan skall vara ett hjälpmedel för att göra de för skolan uppställda målen till realiteter i skolan (Lgr 69, s. 10). Den anger ramen för grundskolans verksamhet och utbildningens innehåll. I motionen 1971: 844 hemställs nu att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om åtgärder i syfte att karaktärsfostran på kristen grund får en framträdande plats i målsättningen för grundskolan. I motionen 1971: 890 yrkas att riksdagen som sin mening skall ge till känna att grunden för samhällets fostrande gärning skall vara den kristna etiken.

Förra årets riksdag hade att ta ställning till två likalydande motioner med i stort sett samma innehåll och yrkande som den nu ifrågavarande motionen 1971: 890. Fjolårets motioner, som behandlades i allmänna beredningsutskottets utlåtande 1970: 79, föranledde inte någon riksdagens åtgärd. Med erinran härom avstyrker utskottet den nu ifrågavarande motionen 1971: 890. Med anledning av denna och motionen 1971: 844, vilken utskottet inte heller anser påkalla någon åtgärd, vill utskottet emellertid anföra följande.

Skolan har till uppgift att hjälpa och stimulera varje elev att på bästa sätt ta till vara och utveckla sina inneboende förutsättningar både som enskild individ och som medborgare i ett demokratiskt samhälle. Den kunskap om tros- och livsåskådningar som skolan förmedlar i religionsundervisningen och i undervisningen i övrigt är en väsentlig del av den information som skolan i sådant syfte skall förmedla till eleverna.

Den information som skolan ger genom sin undervisning måste fylla kraven på saklighet och allsidighet. Ett skäl härtill är att skolan tar emot barn och ungdom ur alla grupper och åsiktsläger i samhället. Såsom framhålls i Lgr 69 måste alla föräldrar med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att dessa inte blir påverkade från skolans sida till förmån för den ena eller den andra av inbördes kämpande åskådningar eller uppfattningar. Den starka invandringen till Sverige belyser angelägenheten i detta uttalande. Ett viktigt problem vårt land har att lösa är att utveckla attityder av förståelse och samverkan mellan infödda svenskar och invandrare. De senare omfattar ofta en annan livsåskådning och religiös tradition.

I Lgr 69 sammanfattas målet för undervisningen i religionskunskap på följande sätt: »Undervisningen i religionskunskap har till uppgift att orientera eleverna om de bibliska skrifternas huvudsakliga innehåll, om kristen tro och etik och om huvuddragen av kristendomens historia och samfundsformer. Den skall orientera om övriga religioner, deras heliga skrifter, tro, etik och samfundsformer. Den skall vidare ge kännedom om andra livsuppfattningar och attityder till tillvaron än de religiösa. Den skall ge en inblick i nutidens etiska och livsåskådningsmässiga grundfrågor och tankeströmningar.

Undervisningen skall vara vidsynt och objektiv i den meningen, att den meddelar sakliga kunskaper om olika tros- och livsåskådningars innebörd och innehåll utan att auktoritativt söka påverka eleverna att omfatta en viss åskådning. Den bör ske på ett sådant sätt, att eleverna uppfattar frågeställningarnas allvar och betydelse och så att den främjar deras personliga utveckling och bidrar till att skapa förståelse för värdet av en personlig livsåskådning liksom förståelse och respekt för olika uppfattningar i livsåskådningsfrågor.

Arbetet bör inriktas på att bibringa eleverna sådana färdigheter, att de kan självständigt förvärva kunskaper.»

Utskottet vill vidare erinra om att särskilda utskottet år 1962 i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1, efter att ha konstaterat att skolberedningen mot varandra noga avvägt olika förutsättningar, önskemål och synpunkter inte minst i fråga om objektivitetskravet, underströk: »Ett sammanfattande resultat har därvid erhållits, nämligen den målsättning enligt vilken lärarna i ämnet kristendomskunskap på samma sätt som varje annan lärare skall utföra sin uppgift med intresse för och inlevelse i sin undervisning. Departementschefens uttalande i fråga om målet för undervisningen i ämnet kristendomskunskap, som ansluter sig till vad beredningen anfört och föreslagit, är därför inte en sådan kompromiss som innebär utslåtande av motsättningar. Den lämnar sålunda inte läraren utan ledning i hans arbete.»

Utskottet förutsätter att lärarna i sin undervisning strävar efter att fullfölja intentionerna i riksdagsbeslut och läroplan.

Kravet på objektivitet i undervisningen innebär inte att skolan i sitt arbete kan bortse från det västerländska kulturarv som vuxit fram och utvecklats under århundraden.

I läroplanen sägs: »En absolut objektivitet vid behandlingen av värderingsfrågor är inte möjlig att uppnå.» Vidare sägs: »Det är därför väsentligt att även de för vårt samhälle gemensamma värderingarna ses som ett svar på de grundläggande frågorna och blir föremål för granskning och personligt ansvarsmedvetet ställningstagande.»

Bland annat genom att hålla vår kulturtradition levande kan vi ge ungdomen goda förutsättningar för att utvecklas till självständiga och ansvarsfulla samhällsmedlemmar.

Med anledning av yrkandet i motionen 1971: 844 vill utskottet påpeka att skolan redan nu bland sina mål har att göra begreppen demokrati och jämlikhet, hänsyn, tolerans, samarbetsvilja och solidaritet till realiteter bland eleverna, samtidigt som varje elev skall kunna känna sig tillhöra skolans gemenskap, kunna påräkna dess stöd och vara föremål för dess omvårdnad.

Det anförda får givetvis inte undanskymma det förhållandet att det även under barnets år i skolan är hemmet som har det primära och huvudsakliga ansvaret för barnets fostran och vård. Samverkan mellan hem och skola i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för elevernas personlighetsutveckling framstår som alltmer nödvändig som följd av de strömningar i det moderna samhället som försvårar skolans uppgifter i dess personlighetsfostrande arbete.

I motionen 1971:200 har framställts ett yrkande som syftar till att i läroplanen för grundskolan skall tas upp en veckotimme för frivillig konfessionell kristendomsundervisning.

Med hänsyn till det mål som i läroplanen ställts upp för undervisningen i religionskunskap är utskottet inte berett att tillstyrka motionen. Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet emellertid erinra om att

mycket stor frihet förutsatts råda i fråga om val och utformning av aktiviteter inom det fritt valda arbetet. Något principiellt hinder råder inte för eleverna att ägna sig åt uppgifter inom arbetsområden av religiös eller ideell karaktär.

Kungl. Maj:ts under förevarande anslagsrubrik redovisade förslag föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

1. till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 3 189 000 000 kr.,
2. avslår motionen 1971: 877,
3. avslår motionen 1971: 909,
4. avslår motionen 1971: 383,
5. avslår motionen 1971: 495 såvitt nu är i fråga,
6. avslår motionen 1971: 489,
7. avslår motionen 1971: 1191,
8. avslår motionen 1971: 200,
9. avslår motionen 1971: 905,
10. avslår motionen 1971: 844,
11. avslår motionen 1971: 890.

11. Nomadskolor m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 8—D 12, s. 174—184) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Nomadskolor* ett förslagsanslag av 4 956 000 kr.,
2. till *Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader* ett förslagsanslag av 37 167 000 kr.,
3. till *Specialskolan m. m.: Utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 2 118 000 kr.,
4. till *Specialskolan m. m.: Resor för elever jämte ledsagare* ett förslagsanslag av 1 250 000 kr.,
5. till *Bidrag till förskolverksamhet m. m. för vissa handikappade barn* ett förslagsanslag av 1 110 000 kr.

Gymnasiala skolor m. m.

12. Bidrag till driften av gymnasieskolor. Kungl. Maj:t har (punkt D 13, s. 185—195) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i nuvarande statsbidragsbestämmelser som behövs med anledning av gymnasieskolans införande,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som behövs för att lösa övergångsproblem inför gymnasieskolans start den 1 juli 1971,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om statsbidrag till Eastman-institutet,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela särskilda bestämmelser om statsbidrag till den gymnasiala utbildningen för gravt hörselskadade,

5. till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 1 102 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 80 av herr Helén m. fl. i vad avser hemställa om utredning angående möjligheterna att göra ämnet konsumentkunskap obligatoriskt i gymnasieskolan,

dels motionen 1971: 494 av herr Stridsman m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att Kungl. Maj:t tillmötesgår de förslag som framförts av den av Riksidrottsförbundet tillsatta arbetsgruppen,

dels motionen 1971: 843 av herr Brundin m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om att på sätt vederbörande myndighet prövar lämpligt ämnena transportteknik, materialhantering och distributionsteknik upptas i läroplanen för mellanskolan och utbyggs i den postgymnasiala utbildningen,

dels motionen 1971: 892 av fröken Pehrsson m. fl. vari hemställts att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att initiativ tages till utökad utbildning av dietister (dietassistenter),

dels motionen 1971: 900 av fru Sundberg m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att ämnet konsumentkunskap blir obligatoriskt för elever vid gymnasieskolans tvååriga sociala och ekonomiska linjer,

dels motionen 1971: 1193 av herrar Åsling och Stjernström vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om snabba åtgärder för en lösning av de akuta utbildningsfrågorna inom turistnäringen, varvid särskilt överväges möjligheten att till Jämtlands län förlägga ett särskilt utbildningscentrum för näringen enligt de riktlinjer som skisserats i motionen 1971:1099.

Utskottet. Den 1 juli 1971 kommer en organisatoriskt sammanhållen skolform, gymnasieskolan, att ersätta de nuvarande kommunala skolformerna fackskola, gymnasium och yrkesskola, de landstingskommunala yrkesskolorna samt sådana lantbruks-, lanthushålls- och skogsbrukskolor, som den 1 juli 1971 drivs av landstingskommuner.

Den nya skolan kommer tills vidare att bestå av 22 linjer, av vilka tre ersätter dagens fackskola och fem dagens gymnasium. Dessutom kommer det att finnas ett antal specialkurser samt försöksverksamhet med tvåårig musiklinje.

Det frivilliga skolväsendet har under senare år genomgått en betydande kvantitativ utveckling. Intagningskapaciteten har innevarande läsår motsvarat närmare 90 % av antalet 16-åringar år 1969. Under förevarande anslag har medel beräknats för ca 97 000 elevplatser i årskurs 1 i den direkt grundskoleanknutna delen av gymnasieskolan.

I 1970 års statsverksproposition betonades betydelsen av att planeringsunderlaget för vårdyrkesutbildningen förbättrades, inte minst med hänsyn till planeringen för gymnasieskolans införande. En arbetsgrupp för gemensam beredning av ärenden rörande utbildning på vårdområdet tillsattes år 1969 med företrädare för skolöverstyrelsen, socialstyrelsen, universitetskanslersämbetet, Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Inom socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (SPRI) pågår utredningar som enligt skolöverstyrelsen på både kort och lång sikt får betydelse för överstyrelsens planeringsverksamhet inom vårdyrkessektorn, såväl avseende utbildningens inriktning som dess dimensionering.

1968 års utbildningsutredning (U 68) har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta konkreta förslag beträffande den eftergymnasiala utbildningen inom vårdyrkessektorn. I en första etapp görs en kartläggning av utbildningsbehovet och av nuvarande utbildning.

I motionen 1971: 892 hemställs att initiativ tas till utökad utbildning av dietassistenter. Utskottet anser det självklart att denna kategori inom vårdyrkessektorn innefattas i det utredningsarbete som nyss berörts och som avses resultera i ett säkrare planeringsunderlag för vårdyrkesutbildningen. Ett förslag till reviderad utbildning av dietassistenter har nyligen presenterats av skolöverstyrelsen och varit föremål för remissbehandling. Ett ställningstagande till detta förslag bör enligt utskottets uppfattning underlätta den specifika bedömningen av dimensioneringen av utbildningen i fråga. I detta sammanhang vill utskottet också framhålla att de undersökningar inom SPRI som rör fördelningen av arbetsuppgifter mellan olika personalkategorier och som avses ligga till grund för personalplaneringen inom skilda vårdområden är av betydelse när det gäller sjukvårdshuvudmännens bedömning av frågan om inrättande av särskilda tjänster för dietassistenter. Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen nu begär den av motionärerna yrkade utökade dietassistentutbildningen och avstyrker därför motionen 1971: 892.

Frågan om utbildning inom turistnäringen tas upp i motionen 1971: 1193. Sålunda hemställs med hänvisning till vad som anförts i motionen 1971: 1099, vilken behandlas av näringsutskottet, om åtgärder för en lösning av de akuta utbildningsfrågorna inom denna näring.

Utskottet vill först framhålla att utbildning för de personalkategorier som motionärerna avser i viss utsträckning redan förekommer. Inom den nya gymnasieskolan förekommer sålunda specialkurser för t. ex. idrotts- och friluftsledare samt receptionspersonal för hotell m. fl. liksom kurser

för reseliv och turistnäring. Vidare kan nämnas Stockholms stads hotell- och restaurangskola. Utskottet vill även peka på den ledarutbildning som förekommer i en mängd olika former inom idrottsrörelsen, vid folkhögskolor och inom kommunal kursverksamhet. Vad motionärerna närmast synes åsyfta är en samordnad utbildning, förlagd till ett särskilt utbildningscentrum i Jämtlands län. Utskottet har inhämtat att de av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden under våren 1971 avser att lägga fram förslag rörande ett större projekt för turismen lokaliserat till Jämtland och att de sakkunniga i detta sammanhang även kommer att beröra vissa utbildningsfrågor. Med hänsyn bl. a. härtill bör enligt utskottets mening riksdagen inte göra något uttalande i den riktning motionärerna önskar. Utskottet kan sålunda inte biträda motionen 1971: 1193.

Vid förra årets riksdag behandlades motioner om vidareutbildning av elitidrottsmän. Statsutskottet uttalade därvid i sitt utlåtande nr 186 att de problem som är förenade med samordning mellan studier och utövande av elitidrott i första hand borde tas upp inom idrottsrörelsen själv. Utskottet förutsatte att Sveriges riksidsrottsförbund fullföljde de initiativ som tagits genom att förbundet tillsatt en särskild arbetsgrupp för att utreda nämnda problem och avstyrkte motionsförslaget om en offentlig utredning av hithörande frågor.

I motionen 1971: 494 hemställs att riksdagen begär att Kungl. Maj:t tillmötesgår de förslag som framförts av den nyssnämnda arbetsgruppen. Enligt vad utskottet erfarit har gruppens förslag inte överlämnats till Kungl. Maj:t. Däremot har utskottet sig bekant att riksidsrottsstyrelsen tagit kontakt med skolöverstyrelsen och att undersökningar pågår inom överstyrelsen vad gäller möjligheterna att inom ramen för nu gällande bestämmelser komma till rätta med de speciella problem som rör utbildningen av elitidrottare. Vidare har från riksidsrottsförbundets sida åtgärder vidtagits för att sprida kännedom om de utbildningsmöjligheter som redan nu finns och som kan vara lämpliga för elitidrottare. Vad beträffar studiemedelsfrågan får utskottet erinra om att 1968 års studiemedelsutredning i sitt år 1970 avgivna betänkande Vissa frågor rörande studiemedel särskilt uppmärksammat elitidrottsutövning. Utskottet, som förutsätter att riksidsrottsförbundet tar de ytterligare initiativ och kontakter arbetsgruppens förslag motiverar, avstyrker motionen 1971: 494.

Med anledning av hemställan i motionerna 1971: 80 och 1971: 900 om konsumentkunskap som obligatoriskt ämne i gymnasieskolan vill utskottet med hänsyn till konsumentfrågornas betydelse i dagens samhälle framhålla vikten av undervisning i konsumentkunskap. Utskottet förutsätter att skolöverstyrelsen vid sin fortlöpande översyn av läroplanen för gymnasieskolan uppmärksammat följer utvecklingen beträffande detta ämne och föranstaltar om de ändringar och tillägg som kan visa sig vara påkallade. Som följd härav och med erinran om riksdagens ställningsta-

gande till i huvudsak motsvarande motionsyrkanden vid 1970 års riksdag (SU 196, rskr. 414) avstyrker utskottet de nu aktuella yrkandena i motionerna 1971: 80 och 1971: 900.

I motionen 1971: 843 hemställs att riksdagen uttalar sig för att ämnenas transportteknik, materialhantering och distributionsteknik ges en starkare ställning i gymnasieskolan och inom den postgymnasiala utbildningen. Motsvarande motionsyrkanden avslogs av 1970 års riksdag med motiveringen att skolöverstyrelsen har att kontinuerligt följa läroplansfrågorna och bedöma behovet av nya moment i undervisningen liksom möjligheten att mönstra ut sådant som är mindre väsentligt.

Utskottet får framhålla att det inom gymnasieskolans ram anordnas dels en ettårig grundkurs i transportledning inom lastbilstransportföretag, förlagd till Örebro, dels vid behov kurser i transportteknik omfattande 210 lektioner. Distributionstekniska moment ingår i kursplanen för den treåriga ekonomiska linjen. Inom arbetsmarknadsutbildningen förekommer en sex veckor lång s. k. försökskurs i transportteknik. Vad beträffar den eftergymnasiala utbildningen ges undervisning i transportteknik vid samtliga tekniska fakulteter. Vidare bör erinras om den förstärkning av utbildningen inom transportekonomi och transportorganisation som beslutet att inrätta en professur i transportsystem vid högskolenheten i Linköping kommer att innebära. Utskottet har erfarit att universitetskanslersämbetet och skolöverstyrelsen funnit det angeläget att ytterligare öka utbildningsmöjligheterna inom de i motionen berörda ämnesområdena. Sålunda pågår överväganden om anordnande av s. k. kombinationsutbildning i transportteknik.

Utskottet kan således konstatera att vederbörande myndigheter har sin uppmärksamhet riktad på de enligt utskottets mening väsentliga utbildningsfrågor som tas upp i motionen. Utskottet anser det därför inte erforderligt med någon åtgärd från riksdagens sida, såsom yrkas i motionen 1971: 843.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande anslagspunkt och hemställer under återopande av det anförda

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i nuvarande statsbidragsbestämmelser som behövs med anledning av gymnasieskolans införande,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som behövs för att lösa övergångsproblem inför gymnasieskolans start den 1 juli 1971,
3. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om statsbidrag till Eastmaninstitutet,
4. bemyndigar Kungl. Maj:t att meddela särskilda bestämmelser om statsbidrag till den gymnasiala utbildningen för gravt hörselskadade,

5. till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 1 102 000 000 kr.,
6. avslår motionen 1971:892,
7. avslår motionen 1971: 1193,
8. avslår motionen 1971: 494,
9. avslår motionen 1971: 80 såvitt nu är i fråga,
10. avslår motionen 1971: 900,
11. avslår motionen 1971: 843.

13. Bidrag till driften av lantbrukets yrkesutbildning. Bidrag till driften av skogsbrukets yrkesutbildning. Kungl. Maj:t har (punkterna D 14—D 15, s. 195—199) föreslagit riksdagen att

1. till *Bidrag till driften av lantbrukets yrkesutbildning* för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 23 723 000 kr.,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om bestämmelserna om statsbidrag till skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som förordats i statsrådsprotokollet,
3. till *Bidrag till driften av skogsbrukets yrkesutbildning* för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 8 594 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 22 av herrar Petersson i Röstånga och Nclander vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till tvåårig skogs- och jordbrukslinje inom gymnasieskolan,

dels motionen 1971: 490 av herr Josefson i Arrie m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till höstriksdagen angående tvåårig jordbruks- och skogsbrukslinje inom gymnasieskolan,

dels motionen 1971: 880 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att om landstingens övertagande av skogsbruksutbildningen inte kommer till stånd den 1 juli 1971 skall den nuvarande huvudmannen anpassa läroplanerna till gymnasieskolan i likhet med vad som skall gälla för övrig gymnasial utbildning enligt 1969 års riksdagsbeslut,

dels motionen 1971: 882 av herr Nordgren m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att överförandet av huvudmannaskapet för skogsbrukets skolor till landstingen tills vidare uppskjutes.

Utskottet. Från anslagen, som hittills upptagits under nionde huvudtiteln, ersätts kostnader för bidrag till driften av lantbruksskolor och lantbrukshållsskolor samt skogsbruksskolor. Vidare utgår bidrag till vissa skogsföretag som bedriver skoglig utbildning.

Beträffande lantbrukets yrkesskolor är landstingen f. n. huvudmän

för flertalet skolor. Därjämte finns lantbruks- och lanthushållsskolor med stiftelse, förening eller hushållningssällskap som huvudman. Huvudmän för skogsbruksskolorna är skogsvårdsstyrelserna.

Enligt beslut av 1970 års riksdag (prop. 4, JoU 4, rskr. 99) skall lantbruks- och lanthushållsskolor samt skogsbruksskolor erhålla landstingskommunalt huvudmannaskap. Tidpunkten för omfördelningen av huvudmannaskapet fastställdes till den 1 juli 1971, med en övergångstid om tre år för reformens genomförande. Eftersom det undantagsvis kan vara förenat med svårigheter att under angiven tid slutföra omfördelningen lämnades Kungl. Maj:t rätt att i dylika fall förlänga övergångsperioden. Övergången till nytt huvudmannaskap har inte gjorts tvingande.

I motionen 1971: 882 har i anslutning till yrkande om att överföringen av tillsynsområdet för jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor till skolöverstyrelsen tills vidare skall uppskjutas hemställts att övergången av huvudmannaskapet för skogsbrukets skolor till landstingen likaledes skall uppskjutas.

Utskottet har under punkten 7 i föreliggande betänkande redovisat sitt ställningstagande till frågan om tillsynsmyndighet för de nu ifrågasatta utbildningsområdena och tillstyrkt departementschefens förslag om överföring till skolöverstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1971. Utskottet får med anledning av förevarande motionsyrkande avseende huvudmannaskapsfrågan erinra om att en övergångstid om tre år är fastställd för omfördelningen av huvudmannaskapet samt att övergången inte gjorts tvingande. Med hänsyn härtill och med beaktande av utskottets ställningstagande till tillsynsfrågan avstyrker utskottet motionen 1971: 882 även i vad den avser huvudmannaskapets överförande till landstingskommunerna.

I gymnasieskolan skall fr. o. m. den 1 juli 1971 finnas en tvåårig jordbrukslinje samt en likaledes tvåårig skogsbrukslinje, båda med landstingskommunal huvudman. Det framgår av en skrivelse som organisationskommittén för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor ingivit till Kungl. Maj:t i januari 1971, att jordbrukslinje inom gymnasieskolan föreslås vara inrättad i 23 län nästa läsår. Skogsbrukslinje kan däremot inte beräknas bli anordnad mer än i ett fåtal län. Det uppges att endast några landsting hittills fattat definitivt beslut om övertagande av skogsbruksutbildningen och att landstingen i övriga län inte synes vara beredda överta huvudmannaskapet i så god tid att tvåårig skogsbrukslinje kan komma till stånd under budgetåret 1971/72.

Genom beslut av 1970 års riksdag är förutsättningarna för inrättande av jordbrukslinje och skogsbrukslinje inom gymnasieskolans ram givna. Endast i den mån utbildningen övertas av landstingskommun kan gymnasielinje komma i fråga.

Under de ifrågavarande bidragsanslagen till lantbrukets och till skogsbrukets yrkesutbildning har för nästa budgetår medel beräknats dels för utbildning på jordbruks- och skogsbrukslinjerna inom gymnasieskolan, dels för utbildning i former som vad avser innehåll och kapacitet blir i stort sett oförändrade i förhållande till vad som nu gäller.

Överläggningar pågår mellan staten (utbildningsdepartementet) och Svenska landstingsförbundet för att lösa bl. a. kostnads- och bidragsfrågor som uppkommer vid förändring av huvudmannaskap.

I motionen 1971: 880 framhålls att det är beklagligt att anpassningen av skogsbruksutbildningen till den nya gymnasieskolan i så ringa utsträckning kan förverkligas fr. o. m. läsåret 1971/72. Motionärerna föreslår att det skall åligga skogsvårdsstyrelserna — dvs. de nuvarande huvudmännen — att anpassa läroplanerna till gymnasieskolans tim- och kursplaner om landstingens övertagande av utbildningen inte kommer till stånd.

Frågan om gymnasial utbildning fr. o. m. nästa läsår för elever som väljer skogsbrukslinjen har även tagits upp i en interpellation vid årets riksdag. Av utbildningsministerns svar och anföranden i interpellationsdebatten framgår att man från utbildningsdepartementets sida anser det angeläget att ett mer generellt övertagande från landstingens sida av skogsbrukets yrkesutbildning kommer till stånd så snart som möjligt. Vidare förklarade sig departementschefen beredd att föranstalta om undersökningar huruvida en av interpellanten antydd utväg är möjlig, nämligen att åstadkomma en gymnasial skogsyrkesutbildning genom att landstingen övertar huvudmannaskapet fr. o. m. den 1 juli 1971 men att det praktiska anordnandet av skogsyrkesutbildningen övergångsvis ligger kvar hos skogsvårdsstyrelserna.

Utskottet delar uppfattningen om angelägenheten av att den planerade gymnasiala skogsbrukslinjen snarast kan anordnas i den utsträckning utbildningsbehov föreligger. Det är mot denna bakgrund väsentligt att de problem som hindrar ett omedelbart överförande av huvudmannaskapet till landstingen snarast bringas till en lösning.

Genom kungörelsen (1970: 290) om gymnasieskolan har ställning tagits till vilka skolformer som ersätts av gymnasieskolan. Utskottet är inte berett att förorda någon förändring i gymnasieskolans omfattning i jämförelse med vad kungörelsen innehåller därom, vilket ett tillstyrkande av yrkandet om gymnasial utbildning under skogsvårdsstyrelsernas huvudmannaskap torde innebära. I statsrådsprotokollet har uttalats att utbildningen, i den mån den inte övertas av landstingskommun, tills vidare skall bedrivas i stort sett i oförändrade former i vad avser innehåll, kapacitet, statsbidrag och huvudman. Utskottet anser dock detta inte utgöra hinder för att utbildningen — i avvaktan på definitivt ställningstagande i huvudmannaskapsfrågan — i viss utsträckning får anpassas så att en eventuell övergång till den gymnasiala skogsbrukslinjen

underlättas. En förutsättning härför måste självfallet vara att en sådan anpassning kan göras inom ramen för de för utbildningen i fråga gällande statsbidragsbestämmelserna.

Med hänvisning till det anförda och med beaktande av det av utbildningsministern uttalade intresset att få en snabb lösning till stånd avseende de i motionen påtalade frågorna avstyrker utskottet motionen 1971: 880.

Vid 1970 års riksdag behandlade statsutskottet motioner med förslag till tvåårig skogs- och jordbruksutbildning, dvs. en kombinerad utbildning. I sitt utlåtande nr 222 anförde statsutskottet att det inte var uteslutet att det i framtiden kunde komma att finnas behov av en utbildningslinje av denna typ. Utskottet ansåg sig dock inte böra föreslå den då önskade framställningen till Kungl. Maj:t i denna fråga. Riksdagen biträdde statsutskottets mening. I de nu förevarande motionerna 1971: 22 och 1971: 490 framförs förslag överensstämmande med de nyss nämnda.

Utbildningsutskottet har inte funnit skäl förorda att riksdagen frånträder sin tidigare intagna ståndpunkt beträffande den ånyo aktualiserade utbildningen. Utskottet vill emellertid tillfoga att den samordning i fråga om tillsynsmyndighet och huvudmannaskap som genomförs med början den 1 juli 1971 torde innebära att det blir lättare än det är nu att organisera den av motionärerna föreslagna kombinerade skogs- och jordbruksutbildningen.

Utöver vad som nu anförts har utskottet inte funnit anledning till uttalande beträffande Kungl. Maj:ts förslag under de båda anslagspunkterna.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. till *Bidrag till driften av lantbrukets yrkesutbildning* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 23 723 000 kr.,
2. avslår motionen 1971: 882 i vad den avser huvudmannaskap för skogsbrukets skolor,
3. avslår motionen 1971: 880,
4. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om bestämmelserna om statsbidrag till skogsbrukets yrkesutbildning i enlighet med vad som förordats i statsrådsprotokollet,
5. till *Bidrag till driften av skogsbrukets yrkesutbildning* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 8 594 000 kr.,
6. avslår motionerna 1971: 22 och 1971: 490.

14. **Statliga realskolor m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 16—D 24, s. 199—211) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Statliga realskolor* ett förslagsanslag av 5 950 000 kr.,

2. till *Bidrag till driften av högre kommunala skolor* ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.,
3. till *Bidrag till driften av riksinternatskolor* ett förslagsanslag av 10 759 000 kr.,
4. till *Sjöbefälsskolorna: Utbildningskostnader* ett förslagsanslag av 8 442 000 kr.,
5. till *Sjöbefälsskolorna: Utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 1 015 000 kr.,
6. till *Statens skogsinstitut* ett förslagsanslag av 1 687 000 kr.,
7. till *Trädgårdsskolan i Norrköping* ett förslagsanslag av 934 000 kr.,
8. till *Bidrag till Bergsskolan i Filipstad* ett förslagsanslag av 974 000 kr.,
9. till *Bidrag till Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande* ett förslagsanslag av 88 000 kr.

15. **Bidrag till driften av vissa privatskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt D 25, s. 211—213) föreslagit riksdagen att

1. godkänna i statsrådsprotokollet förordade ändrade grunder för statsbidrag till vissa privatskolor,
2. till Bidrag till driften av vissa privatskolor för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 384 av herr Nordstrandh m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att statsbidrag till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk skall utgå enligt kungörelsen 1964: 137 samt att statsbidrag får utgå till tvåårig social linje av gymnasieskolan vid Högländsskolan,

dels motionen 1971: 846 av herr Ekinge m. fl. vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana åtgärder att Solbacka läroverk kan fortsätta sin verksamhet antingen i form av riksinternat eller i annan form som anpassas till samhällets behov och Solbacka läroverks allmänna förutsättningar.

Från detta anslag skall bestridas kostnaderna för statsbidrag enligt kungörelsen 1964: 137 om statsbidrag till vissa privatskolor. Innevarande budgetår får 11 privatskolor statsbidrag enligt denna kungörelse, däribland Högländsskolan i Stockholm.

Därjämte skall anslaget belastas med kostnaderna för statsbidrag enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk.

Utskottet. Genom beslut av 1970 års riksdag i anledning av propositionen nr 53 angående riksinternatskolor (SU 134, rskr. 297) har Sig-

tunastiftelsens humanistiska läroverk, Sigtunaskolan, Grännaskolan och Viggbyholmsskolan inrättats som riksinternatskolor den 1 juli 1970.

I propositionen uttalades att de statsunderstödda internatskolor som inte inrättades som riksinternatskolor tills vidare borde bibehållas vid oförändrad bidragsnivå i avvaktan på erfarenhet rörande behovet av internatplatser. Riksdagen delade denna uppfattning och avtog därmed bl. a. motionsyrkanden om statsbidrag enligt kungörelsen 1964: 137 till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk.

Samma yrkande om förbättrad statsbidragsgivning till nämnda tre skolor har nu framförts i motionen 1971: 384. Solbacka läroverk och statsbidraget till verksamheten vid denna skola har givit anledning till yrkande även i motionen 1971: 846.

Utskottet har funnit att några skäl inte kan anföras som nu motiverar ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida i fråga om statsbidrag till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk. Beträffande Restenässkolan vill utskottet erinra om statsutskottets uttalande i föl i frågan om en ökad bidragsgivning till skolan. Utskottet avstyrker sålunda motionerna 1971: 384 och 1971: 846. Med anledning av vad som anförts i sistnämnda motion vill utskottet påpeka att det i första hand ankommer på huvudmannen för Solbacka läroverk samt vederbörande kommun och landsting att pröva hur skolans anläggningar bäst kan utnyttjas om de i en framtid ej kan tas i anspråk för sitt nuvarande ändamål.

Enligt kungörelsen 1964: 137 utgår statsbidrag till Höglandsskolan i Stockholm i vad avser grundskolans högstadium samt gymnasium.

I motionen 1971: 384 har yrkats att statsbidrag skall utgå också till en vid Höglandsskolan planerad tvåårig social linje av gymnasieskolan. Yrkandet överensstämmer med ett av skolöverstyrelsen framfört förslag. Departementschefen har ansett att resultatet av pågående planering av skolväsendet i Stockholm bör avvaktas och har därför inte varit beredd att tillstyrka statsbidraget. Ett bifall till motionen skulle innebära ett understrykande av skolans traditionella syfte att ge en utbildning där tyngdpunkten ligger mer på praktisk-estetisk än rent teoretisk utbildning. Utskottet finner det emellertid inte lämpligt att de kommunala ställningstagandena föregrips och avstyrker därför ifrågavarande motionsyrkande.

I statsverkspropositionen under förevarande punkt förordade ändrade grunder för statsbidrag, bl. a. till den allmänna arbetsgivaravgiften, tillstyrker utskottet.

Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har inte gett utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. godkänner i statsrådsprotokollet förordade ändrade grunder för

statsbidrag till vissa privatskolor,

2. avslår motionen 1971: 384 i vad avser statsbidrag till Marianne-lundsskolan,
3. avslår motionen 1971: 384 i vad avser statsbidrag till Reste-nässkolan,
4. avslår motionerna 1971: 384 och 1971: 846 i vad avser statsbi-drag till Solbacka läroverk,
5. avslår motionen 1971: 384 i vad avser statsbidrag till Höglands-skolan,
6. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motioner-na 1971: 384 och 1971: 846, motionerna i vad avser medels-anvisningen, till *Bidrag till driften av vissa privatskolor* för bud-getåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

16. **Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning.** Kungl. Maj:t har (punkt D 26, s. 214—217) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att i de fall som angetts i statsrådsproto-kollet meddela särskilt beslut om statsbidrag,
2. till Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 18 200 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1971: 380 av herr Nordstrandh m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna att de enskilda yrkesskolor som under innevarande budgetår erhållit statsbidrag och som oföränd-rat fortsätter sin verksamhet även under kommande budgetår bör er-hålla statsbidrag på oförändrat sätt.

Utskottet. Från ifrågavarande anslag ersätts kostnaderna för bl. a. statsbidrag till enskilda yrkesskolor enligt bestämmelserna i kungörelsen (1957: 480) om statsbidrag till yrkesskolor. Dessa bestämmelser indelar i statsbidragshänseende de enskilda yrkesskolorna i två kategorier, näm-A-skolor och B-skolor. B-skolorna är av två kategorier: företagsskolor och övriga B-skolor.

De enskilda yrkesutbildningarna kommer att ligga utanför den nya gymnasieskolans organisation. Skolöverstyrelsen har fått Kungl. Maj:ts uppdrag att undersöka om verksamheten vid de olika skolorna fyller ett sådant behov att statsbidrag bör utgå även framdeles samt att efter samråd med styrelserna för resp. skolor inkomma med förslag till det praktiska genomförandet i fråga om avvecklingen i förekommande fall av statsbidrag. I avvaktan på resultatet har departementschefen inte haft något att erinra mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet nästa budgetår för bidrag till ifrågavarande enskilda yrkesskolor. Detta

innebär en för ändamålet med 4,3 milj. kr. minskad medelsanvisning.

Med anledning av det i motionen 1971: 380 framställda yrkandet beträffande omfattningen av den fortsatta statsbidragsgivningen har utskottet inhämtat kompletterande upplysningar i ärendet. På grundval av dessa har utskottet funnit sig kunna redovisa att statsbidrag enligt oförändrade grunder nästa budgetår torde komma att utgå till ett inte obetydligt större antal skolor än som förutsatts tidigare. Det har vidare upplysts att där avveckling blir aktuell med utgången av innevarande budgetår detta sker i fullt samförstånd med vederbörande huvudman och under hänsynstagande till de anställdas intressen.

Med anledning av det anförda synes yrkandet i motionen ej påkalla någon riksdagens åtgärd. Utskottet vill stryka under att det förutsätter att även de fortsatta övervägandena och ställningstagandena sker under noga beaktande av utbildningsbehovet inom olika områden och på sådant sätt att inte möjligheterna till mera speciell yrkesutbildning stryps. Dessa önskemål får samtidigt inte undanskymma det förhållandet att en större samordning av insatserna synes motiverad. En koncentring på sådan utbildning som inte kan erbjudas vid andra skolor bör också eftersträvas.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet att riksdagen

1. avslår motionen 1971:380,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att i de fall som angetts i statsrådsprotokollet meddela särskilt beslut om statsbidrag,
3. till *Bidrag till driften av enskild yrkesutbildning* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 18 200 000 kr.

17. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. Kungl. Maj:t har (punkt D 27, s. 217) föreslagit riksdagen att till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. för budgetåret 1971/72 anvisa ett förslagsanslag av 4 098 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1971: 492 av herr Nordgren m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att inrätta ytterligare 100 bidragsrum och att till främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m. anvisa ett förslagsanslag av 4 200 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär en sänkning av antalet bidragsrum från 2 000 till 1 900 och en motsvarande anslagsminskning. I motionen 1971: 492 föreslås att antalet bidragsrum bibehålls oförändrat och att anslaget uppförs med 4,2 milj. kr.

Den 1 juli 1971 ersätts fackskola, gymnasium och yrkesskola av gymnasieskolan. Denna skolform kommer att bestå av 22 olika linjer jämte specialkurser av olika slag. Antalet elevplatser motsvarar enligt redovisade uppgifter närmare 90 % av årskullen 16-åringar. Det synes utskottet naturligt att departementschefen mot bakgrunden av angivna utbildningskapacitet funnit det vara möjligt att förorda en begränsning av antalet bidragsrum. Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker som en konsekvens härav bifall till yrkandet i motionen 1971: 492. Utskottet vill samtidigt inte underlåta att betona angelägenheten av att besluten om fördelningen av bidragsrum fattas under noggrant beaktande av arbetsmarknadsläget inom olika branscher.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen 1971: 492 till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 4 098 000 kr.

18. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 28, s. 217—218) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1971/72 anvisar ett anslag av 45 000 kr.

19. Vissa kurser för ingenjörer m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 29, s. 218) och hemställer

att riksdagen till *Vissa kurser för ingenjörer m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett reservationsanslag av 400 000 kr.

Investeringsbidrag

20. Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m. Kungl. Maj:t har (punkt D 30, s. 219—231) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om ändring av bestämmelserna om statsbidrag till byggnadsarbeten för skollokaler enligt vad som förordats i statsrådsprotokollet,

2. medge att förhandsbesked om statsbidrag till byggnadsarbeten för skolväsendet får lämnas enligt vad som förordats i statsrådsprotokollet,

3. till *Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.* för budgetåret 1971/1972 anvisa ett förslagsanslag av 241 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1971: 891 av fröken Pehrsson m. fl. vari hemställts att riksdagen beslutar att i skriftelse till Kungl. Maj:t hemställa att 1. initiativ tages till en utvidgning

av det antal skolformer som kan erhålla statsbidrag för anskaffning av hörselteknisk utrustning, samt 2. att åtgärder vidtages för att informera respektive huvudmän om möjligheterna till statsbidrag.

Utskottet. Frågan om ändrade bestämmelser rörande statsbidrag till skolbyggnader bereds f. n. inom utbildningsdepartementet. En promemoria i frågan har remissbehandlats. Vidare har servicekommittén lagt fram vissa förslag beträffande statsbidrag till skollokaler som är integrerade i olika typer av centrumanläggningar.

Till följd av beslutade reformer beträffande grundskolan och gymnasieskolan föreslår Kungl. Maj:t vissa ändringar av bestämmelserna om statsbidrag till skollokaler. Förslagen har bl. a. avseende på statsbidragsgivningen till den yrkesutbildning som ingår i gymnasieskolan. Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att de föreslagna ändringarna av statsbidragsbestämmelserna genomförs, oaktat den större översynen ännu inte avslutats.

Investeringsbehovet inom skolbyggnadsområdet är fortfarande betydande. Kungl. Maj:t föreslår för nästa budgetår en investeringsram på 500 milj. kr. samt att förhandsbesked om statsbidrag till skolbyggnader skall få lämnas inom planeringsramar av följande storlek, nämligen 450 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1972/73 och 1973/74 samt 100 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1974/75 och 1975/76. Utskottet tillstyrker dessa förslag liksom också hemställan att under den nu ifrågavarande anslagsrubriken anvisas 241 milj. kr.

I motionen 1971: 891 har framställts yrkanden beträffande statsbidrag till hörselteknisk utrustning. Motionärerna önskar dels en vidgad bidragsgivning, dels bättre information om olika bidragsmöjligheter.

Som vitsordats i motionen kan statsbidrag utgå till hörselteknisk utrustning åt hörselskadade elever vid en rad olika skolformer. Till en del är denna bidragsgivning av relativt sent datum. Den är att se som ett led i statsmakternas successivt väsentligt ökade insatser att hjälpa handikappade studerande över deras svårigheter i studiearbetet. Utskottet har inhämtat att skolöverstyrelsen på grundval av vunna erfarenheter nu gör en allmän översyn av bidragsbestämmelserna och att överstyrelsen har för avsikt att lägga fram förslag i sin anslagsframställning för budgetåret 1972/73. Förslagen torde komma att utformas så att ökade möjligheter till bidrag till hörselteknisk utrustning ger de hörselskadade eleverna större frihet i valet av studieväg. Det torde råda enighet om betydelsen av att bidragsgivningen för att underlätta de handikappades situation allmänt sett är utformad så att den inte får en oönskad styrande effekt.

Enligt utskottets mening är de i motionen yrkade särskilda informationsåtgärderna inte behövliga.

Under återopande av det anförda avstyrker utskottet yrkandena i motionen 1971: 891.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om ändring av bestämmelserna om statsbidrag till byggnadsarbeten för skollokaler enligt vad i statsrådsprotokollet förordats,
2. medger att förhandsbesked om statsbidrag till byggnadsarbeten för skolväsendet får lämnas enligt vad i statsrådsprotokollet förordats,
3. till *Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 241 000 000 kr.,
4. avslår motionen 1971: 891.

21. **Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 31—D 35, s. 231—235) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar

1. till *Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet* ett förslagsanslag av 1 240 000 kr.,
2. till *Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet* ett förslagsanslag av 90 000 kr.,
3. till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor* ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.,
4. till *Bidrag till byggnadsarbeten för lantbrukets yrkesutbildning* ett reservationsanslag av 3 412 000 kr.,
5. till *Bidrag till byggnadsarbeten för skogsbrukets yrkesutbildning* ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

Uppskjutna frågor

22. **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer senare under sessionen att yttra sig beträffande Kungl. Maj:ts under följande punkter och avsnitt framlagda förslag, nämligen

punkten B 58 Musikhögskolorna,

punkten B 61 Dramatiska institutet,

avsnittet E Högre utbildning och forskning,

avsnittet F Lärarutbildning,

avsnittet G Vuxenutbildning,

punkten II: 18 Byggnadsarbeten vid universiteten m. m.,

punkten IV: 7 Lånefonden för studentkårlokaler, vilket utskottet här anmäler.

Stockholm den 11 mars 1971

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Mårtensson (s), Larsson i Staffanstorp (c), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), fru Sundberg (m), fru Dahl (s), herrar Johansson i Skärstad (c) och Berndtson i Linköping (vpk).

Reservationer

vid *punkten 15* (Bidrag till driften av vissa privatskolor)

1. av herr Nordstrandh (m), fru Sundberg (m) och herr Johansson i Skärstad (c) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 24 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »nuvarande ändamål» bort ersättas med text av följande lydelse:

»De förutnämnda fyra riksinternatskolorna skall enligt riksdagens beslut stå till förfogande för barn och ungdom, som har utlandssvenska föräldrar eller har styrkt behov av miljöbyte eller är från glesbygd. Riksinternatskola står öppen också för externatelever från den kommun där skolan finns och från närliggande kommuner.

Med denna erinran om för vilka elevkategorier riksinternatskolorna i första hand är avsedda vill utskottet konstatera att det inte framkommit några förhållanden som jävar uttalandet i propositionen i föl om riksinternatskolor att man har anledning räkna med att behovet av utbildningsplatser för de elevkategorier för vilka riksinternatskolorna är avsedda kommer att öka i framtiden. Fortfarande kan sålunda andra än de fyra skolor som fjolårets beslut omfattade behöva komma att tas i anspråk som riksinternatskolor.

Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk åtnjuter alla endast det lägre statsbidraget om 6:50 kr. per elev och dag av läsåret. Som följd härav arbetar de under svåra ekonomiska villkor. Utskottet anser det angeläget att de ges bidrag som bättre än de nuvarande säkrar en fortsatt verksamhet, då det eljest kan uppkomma onödiga svårigheter att realisera den av fjolårets riksdag förutsatta ökningen av behovet av utbildningsplatser. Utskottet tillstyrker därför motionsyrkandet om statsbidrag enligt kungörelsen 1964: 137 till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk.»

dels att utskottets hemställan under 2—4 bort ha följande lydelse:

- »2. med bifall till motionen 1971:384 såvitt nu är i fråga medger att statsbidrag till Mariannelundsskolan utgår enligt kungörelsen 1964: 137,
- 3. med bifall till motionen 1971: 384 såvitt nu är i fråga medger att statsbidrag till Restenässkolan utgår enligt kungörelsen 1964: 137,
- 4. med bifall till motionen 1971: 384 och i anledning av motionen 1971: 846, båda motionerna såvitt nu är i fråga, medger att statsbidrag till Solbacka läroverk utgår enligt kungörelsen 1964: 137,»

2. av herr Nordstrandh (m), fru Sundberg (m) och herr Johansson i Skärstad (c) som — vid bifall till reservationen 1 — anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 24 som börjar med »Kungl. Maj:ts» och slutar med »till erinran» bort ha följande lydelse:

»Som en följd av utskottets förslag om statsbidrag enligt kungörelsen 1964: 137 till Mariannelundsskolan, Restenässkolan och Solbacka läroverk föreslår utskottet att anslaget uppföres med 17 500 000 kr., dvs. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag en uppräknig med 2 500 000 kr.»

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

- »6. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna 1971: 384 och 1971: 846, motionerna i vad avser medelsanvisningen, till *Bidrag till driften av vissa privatskolor* för budgetåret 1971/72 anvisar ett förslagsanslag av 17 500 000 kr.»

Särskilt yttrande

vid *punkten 10* (Bidrag till driften av grundskolor m. m.) av herr Nordstrandh (m) som anför:

»Inrättandet av en alternativ skola torde medföra så betydande konsekvenser och stöta på sådana svårigheter, att det i dagens skolsituation, även om principiella skäl kan åberopas, knappast framstår som en realistisk möjlighet. Å andra sidan hyser otvivelaktigt åtskilliga föräldrar en önskan att skolan skall ge mera utrymme åt positiv kristendomsundervisning och etisk fostran. Dessa berättigade föräldraönskemål bör så långt möjligt tillgodoses på annat sätt än genom skapandet av en direkt alternativ skolorganisation. Därvid kan framhållas önskvärdheten av en generös inställning från myndigheternas sida till ansökningar om tillstånd att enligt skollagens 27 § i skolans ställe ombesörja religionsundervisning, då trosskäl åberopas och vederbörlig motsvarande undervisning kommer att meddelas de elever som avses.»

